Вълшебният глас на Симурга

(Песента на Симурга)

от майстора на озарението Шихабуддин Йехйа ибн Хабеш ес-Сухраварди قدس سره

С името на Бога, Най-милостивия, Премилосърдния.
И с него са способността (за избягване на злото)
и силата (за направа на доброто)

Да бъде възхвален Даряващия живота и Първосъздателя на всички неща! И да бъдат възхвалени притежателите на божественото посланичество и предводителите на пророческото известие! И специално разпоредителя на великия божествен закон-*шерīʿат* и напътстващия към най-възвишения духовен път-*ṭарīḳа*, Възхваления Мухаммед, Божия избраник, нека Богът му пожелае всичко най-прекрасно и го приветства с най-добрите поздрави!

Тези кратки думи са посветени на духовните състояния на братята на очистването от всичко фалшиво (*иḫўān ет-тежрūд*). Това съчинение се състои от две части: първата – посветена на началните състояния; втората – посветена на крайните цели. То е наречено *„Вълшебният глас на Симурга“*.

Няма да навреди да напомним под формата на встъпително разяснение някои неща, свързани с характеристиките и местообитанието на тази благородна птица. Озарените от изгрева на мистичните светлини са узнали, че всеки папуняк, който напусне гнездото си по време на пролетно равноденствие, оскубе перата си с клюна си, отправи се към планината *Ḳāф* и след като я съзре се настани под нейната сянка за период от хиляда години, за които е казано *„и един ден при твоя Господар е като хиляда години от тези, които броите.“* ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ [22:47] и които според календара на хората, реализирани в Бога, не са повече от (времетраенето на) една зора (една молитва) от изтока на небесното царство, ще се превърне в Симург, чийто вълшебен глас събужда нехайните от техния сън.

Гнездото на Симурга се намира в планината *Ḳāф*. Неговият вик достига всички, но малцина се вслушват в него. Всички са него, но повечето са без него.

Ти си с нас, без да си с нас.

Ти си душата и затова си невидим.

Болните, подути от воднянка и разяжданите отвътре от атрофия, които са на ръба на гибелта, оздравяват от сянката му. Той лекува и засегнатите отвън от проказа, както и много други симптоми, които изчезват с негова помощ. Симургът лети без да се движи и се извисява без да размахва криле. Той се доближава без да прекосява разстояние. Той помества в себе си всички наши черти и образи, докато той самият е без цвят и оттенък. Гнездото му се намира при озарения изгрев, но

мрачния залез също не е лишен от неговото присъствие. Всички са заети с него, но той не е зает от никого! Всички са изпълнени с него, но той не е изпълнен от нищо! Произхода на всяко знание е в гласа му и всички музикални инструменти, като органа, идват от песента му.

След като не си видял Соломон, откъде да знаеш езика на птиците?

(След като не си срещал Симурга, как да схванеш тяхната песен?)

Той се храни с огън и който върже едно от перата му на дясната си страна преминава свободно през пламъците, предпазен от всяко изгаряне. Полъхът на източния вятър-Зефир от неговия дъх се навява, затова влюбените в този вятър произлизат от неговото дихание и споделят най-съкровените тайни на сърцата си и най-дълбоките мисли на разума си именно с него. И думите, написани тук, не са друго, освен един полъх от него, едно несъвършено щрихиране на чертите му.

Първата част на това съчинение, посветена на началните състояния, се състои от три раздела: първият – посветен на превъзходството на тази наука (т.е. божественото познание); вторият – посветен на онова, което се разкрива пред начинаещия; третият – посветен на трайното настаняване на божествените светлини в храма на душата-*Секӣна*.

Втората част, посветена на крайните цели, също се състои от три раздела: първият – посветен на изличаването в божественото единство-*Фенā*; вторият – посветен на твърдението, че колкото по-осъзнат (за висшите истини) е човек, толкова по-съвършен е; третият – посветен на способността на човек да се наслаждава на (наблюдението на) Бога (и обичта към Него).

Първа част – Началните състояния

Първи раздел – посветен на превъзходството на тази наука (познаването на Бога и висшите истини) над всички останали

За озарените е явно, че превъзходството на която и да била наука над другите може да бъде по няколко причини. Първата – че предметът, изследван от нея е познатен, съпоставен с предметът на другите. Като превъзходството на златарството над седларството, защото едното се занимава с обработката на злато, а другото – с обработката на вълна и дърво. Втората – че тази наука работи с аргументи и доказателства, много по-силни спрямо тези на другите. Третата – че тази наука е по-важна, а заниманието с нея е по-полезно спрямо останалите. Всички тези критерии са изпълнени по отношение на тази наука, когато я съпоставяме с другите.

Що се касае до предметът, изследван от нея, той е познаването на Бога, а пък Той, Превеликият е много над това да бъде сравняван с които и да било други неща.

Що се касае до силата на аргументите ѝ и солидността на доказателствата ѝ, то тя работи с директно наблюдение. А за всеки е очевидно, че директното наблюдение-*мушāхеде* е много по-силно от изложението на каквито и да било

аргументи и доказателства-*истидлāл*. Освен това майсторите на рационалната теология-*Келāм* смятат възможно, Богът да даде директно знание за себе си и своите качества на някои хора, без помощта на аргументи и доказателства. При това положение, няма съмнение, че хората, които го познават директно чрез този вид знание, превъзхождат онези, които го познават косвено, в резултат от многобройни логически размишления, разсейване на всякакви подозрения и премахване на най-различни съмнения. Затова когато попитали един от мистиците: „Какво е доказателството за съществуването на Бога?“ – той отвърнал: „Това, че утрото прави излишен светилника.“ А друг от тях казал: „Онзи, който търси Бога чрез логически доказателства е като онзи, който търси Слънцето с лампа.“

Освен това специалистите по основни източници на знанието в Исляма-*уṣӯл* са единодушни, че на другия свят Богът ще даде на своите слуги такава сила на тяхното зрение, че те да го виждат директно-*ру'йа*. Следователно е възможно Той да създаде тази възприятийна сила в сърцето на мистиците, посветени на Него, още тук и на този свят така, че те да го виждат директно, без посредничеството на аргументи и доказателства. В тази връзка ʻУмар, Богът да бъде доволен от него, е казал: „Моето сърце видя моя Господар.“ ﴿رَأَى قَلْبِي رَبِّي﴾ А ʻАлӣ, Богът да озари благородното му лице, е казал: „Дори булото да се вдигне, това няма да увеличи сигурното ми знание. ﴿لَوْ كُشِفَ الْغِطَاءُ مَا ازْدَدْتُ يَقِينًا﴾ Затова логическата аргументация-*истидлāл*, логическите доказателства-*бурхāн* и подсещащите аналогии-*тенбӣх* са без значение за хората, реализирани в Бога. В тези думи се крият още много мистерии, но тук не е мястото да бъдат разкрити.

Що се касае до важността и ползата от тази наука, няма съмнение, че вечното щастие и пълното блаженство са най-важната цел за всеки човек. В сравнение с тази цел и този предмет всички други предмети и цели са незначителни. А най-доброто средство, за достигането на тези щастие и блаженство, е директното божествено познание-*меаʻрифа* и всички други науки са само кратко допълнение към тази основна наука и към това висше познание. Оттук разбираме, че тази наука превъзхожда всички други по всички критерии. В тази връзка Жунейд, мирът да бъде над него, е казал: „Само да знаех, че под небето има по-висше знание от това, с което хората, реализирани в Бога, се занимават, щях да ангажирам себе си изцяло с него. И щях да го усвоявам усърдно с всички възможни средства, докато не го усвоя.“

Втори раздел – посветен на онова, което се разкрива пред начинаещия

Първите проблясъци пред душата на устремения към Бога, идващи от свещените светове на неговото присъствие, са отблясъци-*леўā'их* и просветвания-*ṭаўāли'*, които озаряват душата му подобно на утринната зора. Те нападат неочаквано и внезапно, подобно на светкавица, а после изчезват мигновено, както е описано в следния стих от Корана: *„И Той е този, който ви показва светкавицата за*

да почувствате страх и копнеж.“ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ [13:12] – което значи страх да не изчезне и надежда да остане. От друга страна това е намек за мигновените преживявания извън времето-*еўқāт* на майсторите на очистването, защото мистиците наричат тези проблясъци „мигновения“. По тази причина е казано: „Мигновеното време е по-остро от меча.“ ﴿اَلْوَقْتُ أَمْضَى مِنَ السَّيْفِ﴾ И още: „Мигновеното време е прорязващ меч.“ ﴿اَلْوَقْتُ سَيْفٌ قَاطِعٌ﴾ В божиите слова има много препратки към това. Например: *„Величественият блясък на неговата светкавица едвам не отнема зрението.“* ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ [24:43]

Когато Ўāсиṭй бил попитан: „Защо някои хора изпитват такова буйно вълнение по време на музикално изпълнение-*семā*?“ – той отвърнал: „Това е поради светлините, които се появяват, а после изчезват.“ И в обяснение привел следните редове поезия:

В сърцето ми дойде спонтанна мисъл от нея, а после внезапно изчезна
така, както мълнията рязко проблясва, а после се губи за миг.

А в божията книга е казано: *„И те получават храната (за душите) си в тях (райските градини) сутрин и вечер.“* ﴿وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ [19:62]

Тези проблясъци не идват през цялото време, защото има периоди в които прекъсват. Но колкото повече аскетичните упражнения се засилват, толкова по-често тези проблясъци идват. И така докато за всяко нещо от този, материалния свят, за което човек размишлява и наблюдава, започва да забелязва чертите на другия, свещения свят. В даден момент тези мигновени проблясъци на озарената мисъл започват да идват непрекъснато, та чак органите на тялото започват да треперят. В очакване на такова състояние Божият пратеник, мир нему, е изрекъл следните думи: *„Наистина вашият Господар, в дните на вашето съществуване, ви изпраща повеи от своята милост. Да! Изложете се изцяло на тях!“* ﴿إِنَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامِ دَهْرِكُمْ نَفَحَاتِ رَحْمَتِهِ أَلَا فَتَعَرَّضُوا لَهَا﴾

Когато упражняващият аскеза е засегнат от период на апатия, в който тези проблясъци са прекъснали, той търси подкрепа чрез освобождаване на сетивата от разсейване, фини размишления и дълбоки наблюдения, а също чрез пречистено от недостойни хрумвания и плътски желания споменаване на Бога вътре в сърцето, та да си върне предишното изгубено състояние. И за тези, които не упражняват аскетична дисциплина, също е възможно да изпитат такова състояние в определени моменти, но без да съзнават това.

Ако човек бди внимателно по време на празничните байрямски дни, докато хората отиват към откритото молитвено пространство, където се вдига голям шум, отправят се възхвали към Бога, надават се силни викове, удрят се тъпани и се надуват рогове, ако той е надарен с проницателност, притежава чиста природа и си припомня за свещените състояния докато чака, този празничен шум ще предизвика у него много приятно усещане.

Или пък по време на война, когато хората се сблъскват, войните крещят, конете цвилят, тъпаните бият и битката достига разгара си, когато хората се втурнат неудържимо едни към други, размахвайки своите мечове, ако в това време той успее да запази поне малко спокойното си съзнание и духовното си равновесие, да си спомня за свещените състояния, да усети присъствието на душите, напуснали този свят, да наблюдава божествената мощ и строените редици на обитателите от небесните висини, също може да изпита нещо от това състояние, макар и да не упражнява аскеза.

По същия начин, когато някой е яхнал състезателен кон, застави го да препуска и си представи, че той самия полита, оставяйки своето тяло зад себе си, явявайки се с душата си в присъствието на Бога Самостоятелния (*ел-Ḳаййӯм*), строен сред редиците на небесните обитатели, при това положение също е възможно в душата му да останат следи от тези божествени мълнии и да го обземе това свещено вълнение, макар и да не практикува аскеза.

И тук съществуват най-различни мистерии, които се разбират от малцина в нашите дни. Когато тези проблясъци се появят у човека те въздействат върху неговия мозък и това усещане може да премине в главата, раменете или гърба му. Пулсирането на артериите и вените е интензивно, но и много приятно. Такъв човек може да бъде подпомогнат и от музикално изпълнение-*семā'*, което още повече да засили приятното преживяване, макар и да се намира във фазата на начинаещите.

Трети раздел – посветен на трайното настаняване на божествените светлини в храма на душата – Секӣна

Когато мистичните светлини достигнат своя предел, без да преминават или изчезват толкова бързо, а продължават за по-дълго време, това състояние се нарича *Секӣна*, а неговата наслада е дори по-голяма от наслadата на отблясъците и просветванията от предишните състояния. После, когато след преживяване на *Секӣна* човек се върне към нормалното състояние, той изпитва голяма тъга от раздялата с нея. В това отношение един от праведните е казал:

О, ефирен полъх на божествена близост, колко прекрасен си ти!
Истински вкусил сладостта на твоето сърдечно общуване
е само този, у когото отседнал си ти.
Какъв друг живот и каква друга наслада може да има за хора,
които до теб са били доближени
и после били напоени с питието на твоята святост?

Секӣна е спомената на много места в Славния Коран: *„И Богът спусна своята Секӣна."* ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ [9:40] А на друго място в него е казано: *„Той е този, който спусна Секӣна в сърцата на верните, та да добавят още вяра към тяхната вяра."* ﴿هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ [48:4]

Обладателят на *Секӣна* е способен да чете мислите на хората и да вижда неведомите неща, а проницателността му (неговата физиогномика) е достигнала своята цялост. Божият избраник Муṣтафā, Богът да благослови и приветства него и семейството му, също е споменал това със следните думи: *„Бъдете внимателни с проницателността на верния Богу, защото той вижда чрез светлината на Бога."* ﴿اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ﴾ А по отношение на 'Умар, Богът да е доволен от него, Пратеникът, мир нему, е казал: *„Наистина Секӣна говори чрез езика на 'Умар."* ﴿إِنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ﴾ А също е казал: *„В моята общност има такива, на които се съобщава и се говори (направо от света на неведомото). 'Умар е един от тях."* ﴿إِنَّ فِي أُمَّتِي مُحَدَّثُونَ وَمُكَلَّمُونَ وَإِنَّ عُمَرَ مِنْهُمْ﴾

Обладателят на *Сакӣна* чува изключително фини гласове от най-висшите степени на Рая и получава обръщения от света на духовното, докато той самият се чувства съвсем спокойно и приятно, както е споменато в божественото откровение: *„Наистина със споменаването на Бога сърцата постигат спокойствие!"* ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [13:28] Той наблюдава най-фини и прекрасни форми, отразяващи духовните реалности от висшите светове, поради непосредствената си близост до тях. Това е степента на среднонапредналите от хората на любовта.

И още, случва се хора в състояние на границата между будността и съня да чуват устрашителни викове и удивителни гласове, а когато загубят съзнание в състояние на *Секӣна*, да виждат величайши светлини. Екстазът, който изпитват, може да стигне до такава степен, че дори да припаднат. Но всички тези неща се случват на поелите истински пътя към Бога, не на онези лъжемистици, които чисто и просто затварят очите си в уединение, а после дават свободен полет на своето въображение. Ако на тях им се случи да зърнат нещо от тези величайши светлини, ще съжаляват за това, което са видели, защото *„тук понасят загуба всички, които смятат това за измислица"*. ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ [40:78]

Втора част – Крайните цели

Първи раздел – посветен на изличаването в божественото единство-Фенā

След време гореспоменатата *Секӣна* се настанява в душата толкова трайно, че дори нейния обладател да иска да се отърси от нея, няма да е способен да го направи. И ако той продължи да напредва, ще стигне до степен, в която ще бъде способен да напуска физическото си тяло, когато пожелае. И ще стане способен да посещава света на божественото величие, а неговото възнесение-*миа'рāж* ще достигне до най-високите хоризонти. И всичко това – щом пожелае. А когато погледне към себе си, ще изпитва огромна наслада и радост, защото ще вижда отраженията на свещените божии светлини върху него самия. Но точно в това се състои недостатъкът му (, че все още вижда себе си).

Ако се задълбочи още повече, преминавайки горната степен, той престава да

мисли за себе си и да чувства аза си, а съзнанието му се изличава в божественото единство. Тази степен се нарича голямото изличаване-*фенā кубрā*. А когато съзнанието му се изличи до такава степен, че той забрави напълно както самия себе си така и самото забравяне, вече е постигнал степента на „изличаване на изличаването“-*фенāу-л-фенā*. Но докато продължава да изпитва наслада от своето знание, той все още не е достигнал пълното съвършенство, защото тази насладата от своето знание и това чувство за собственост е фино многобожие-*ширк ẋафū*. Той е постигал съвършенството едва когато собственото му знание е изличено в обекта на познание, защото който изпитва наслада едновременно от своето собствено знание и от обектът на познание, все още не е прекрачил двойствеността. Човек се счита за истински очистен едва когато, застанал пред на самия обект на познание, загуби всяка представа за собствено знание. Когато и последните останки от собствените човешки черти бъдат изличени в чертите на Бога, е постигнато пълно унищожение-*ṭамс*. То е посочено в думите на Всевишния: *„Всичко на нея (тази вселена) изчезва, а остава само страхопочитаемия и благороден облик на твоя господар.“* ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ [55:26-27]

Един от хората, реализирани в Бога е казал: „Да кажеш „Няма бог, освен Бога!“ е единобожието на обикновените хора, а да кажеш „Няма Него, освен Него!“ е единобожието на първенците.“ Но и той е допуснал неточност в това степенуване, защото степените на единството в Бога-*теўẋūд* са пет:

Първата степен, „Няма бог, освен Бога!“ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾, която е единобожието на обикновените, отрича божествеността от всяко нещо, различно от Бога. Хората от тази степен са най-обикновените сред обикновените.

Над тази група е друга, чиито хора са първенци спрямо първата, макар и да са най-обикновени спрямо онези, над тях. Тяхното единобожие се изразява с думите „Няма Него, освен Него!“ ﴿لَا هُوَ إِلَّا هُوَ﴾ и те са по-извисени, спрямо първите. Тяхната степен е по-висока, защото първата група отрича единствено божествеността от всичко, различно от Бога, докато втората група не се ограничава само до отричане на божествеността от всичко, различно от Бога, а отрича самата му личност, спрямо личността на Бога. Никой друг не може да бъде наречен истински „него“, освен Него, защото всяко „него“ произлиза от Него и всяка личност произлиза от Личността му. Единствената абсолютна личност е Неговата личност.

Над тях е трета група, чието единобожие се изразява с думите „Няма Теб, освен Теб!“ ﴿لَا أَنْتَ إِلَّا أَنْتَ﴾ С думата „Теб“, разбира се, те обозначават Бога. Това единобожие е по-висше в сравнение с единобожието на тези, приемащи Бога за „Него“. Защото „Него“ обозначава трето лице, което отсъства, а хората от тази степен се обръщат към онзи, който директно присъства.

Над тази група има четвърта, още по-извисена, която казва: „Когато някой

бъде адресиран с думата „Теб“, това подразбира, че адресираният чрез „Теб“ е различен от адресиращия чрез „Мен“. Това подразбира двойственост, а пък двойствеността е далеч от единството на *теўхӣд.*“ Затова хората от тази група изличават себе и се губят в съзерцание на проявленията на Бога. Те казват: „Няма Мен, освен Мен!“ ﴿لَا أَنَا إِلَّا أَنَا﴾

А най-извисената от всички – петата група – заявява, че всички тези термини: „Него“, „Теб“ и „Мен“, са само условни обозначения, чужди на самостоятелната същност на Бога. Те са удавили всички тези условности в морето на изличаването-*фенā'*. *„И думите изчезнаха, и знаците се изгубиха, защото“ „всяко нещо погива, освен облика му.“* ﴿وَطَاحَتِ الْعِبَارَاتُ وَغَابَتِ الْإِشَارَاتُ﴾ ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ [28:88] Тяхната степен е най-висшата. И докато у някого продължава да има следи от света на човешкото, то той не може да достигне света на божественото. А над него няма по-висша степен, защото той е безкраен. Когато един от големите мистици бил попитан: „Какво е мистицизмът (суфизмът)?“ – той отвърнал: „В началото му е Богът, а край няма.“ ﴿مَا التَّصَوُّفُ؟ أَوَّلُهُ اللهُ وَآخِرُهُ لَا نِهَايَةَ لَهُ﴾

Втори раздел – посветен на твърдението, че колкото по-осъзнат е човек, толкова по-съвършен е той

В добре известно пророческо предание се казва: *„Богът никога не взема незапознатия с Него невежа-жāхил за свой близък приятел-уелӣ.“* ﴿مَا اتَّخَذَ اللهُ وَلِيًّا جَاهِلًا قَطُّ﴾ Разпоредителят на великият закон-*шерӣ'ат*, въпреки цялото си съвършенство, бе инструктиран от Бога да увеличава своето знание: *„И кажи: Господарю мой, увеличи ми знанието!“* ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ [20:114] Една от благословените му пословици е следната: *„В твой ущърб е всеки ден, в който не си увеличил знанието си. Нека да не завариш утрото на този ден!“* ﴿عَلَيْكَ كُلَّ يَوْمٍ مَا ازْدَدْتَ فِيهِ عِلْمًا فَلَا تُدْرِكْ صَبَاحَ ذٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ И ако такова бе положението на Пратеника на Бога, мир нему и неговото семейство, който бе най-ученият от всички, то какво остава за другите хора, знаещи много по-малко от него?

А същинското знание, разкрито чрез божествено откровение-*кешф* не касае женитбите и разводите, освобождаването на робите, плащането на таксите и търговските сделки, защото тези неща са свързани с външните, материални аспекти на земния ни живот. Знанието, за което говорим, касае разбулването на мистериите-*кешф*, божията самостоятелност-*ḳайӣўмийа*, божественото величие-*кибриā* и божественото господство-*рубӯбийа*, начинът, по който цялата вселена е структурирана-*ниẓāм*, устройството на духовния свят-*мелекӯт* и тайните мистерии на небесата и земята. Защото в Корана е казано: *„Кажи: Тя (божията книга) е спуснат от Онзи, който знае тайните на небесата и земята.“* ﴿قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ [25:6] (Следователно тя разкрива именно тайните на небесата и земята.)

Но да разгласява тайните на предопределението-*ḳадр*, след като ги узнае, е

забранено. Така е повелено в пророческото предание: *„Предопределението е божия тайна, затова не я разгласявайте!“* ﴿اَلْقَدَرُ سِرُّ اللهِ فَلَا تَفْشُوهُ﴾ Освен това, хората, реализирани в Бога, са единодушни, че разкриването на тайните на предопределението е равносилно на ерес-заблуда и на отричане от Бога. Затова и знанието на мистиците, което не е резултат от размишление и логически доказателства, а е разкрито пряко от Бога, не е достъпно и не се разкрива пред всеки. Та да не може всеки да посяга към красотата на Бога, защото тя е прекалено ценна. И да не може всеки незаслужил да пристъпва към нея, всеки жаден да пие от нея и всеки желаещ да мечтае за нея, защото *„само малцина от слугите ми са признателни!“* ﴿وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ [34:13]

И както във вроденото естество на човека-*фитра*, сред постройката на множеството органи и различните крайници на човешкото тяло-*хейкел* има една единствена точка-*нукта*, способна да се извиси до хоризонтите на свещеното, както е споменато в свещения стих: *„И не намерихме сред (множеството домове на) селото, освен една единствена къща, предана Богу.“* ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ [51:36], същата аналогия важи и за отделния човек измежду общността от хора. Затова вместо да разкривам тези мистерии с думи, ще цитирам следните редове от моите стихове:

Незабелязани сред руините на материалния свят, има хора, с достъп до
защитената таблица на съдбите, четящи тайните направо от нея.
Освен случайностите от подлунния свят на образуване и разпадане,
те разгадават най-чудни мистерии, следвайки своите божествени цели.

Затова основната цел на човека със здрав разум трябва да бъде именно тази – непрекъснато да бъде в търсене на чудесата на Вселената и дълбоките реалности на Битието, после да бъде неуморен в преследване на вдъхновеното в мисълта му от Бога и да не допуска никога да изпадне обратно. Хусейн ибн Мансур ел-Халлаж, Богът да го помилва, е казал: „Любовта между двама укрепва изцяло тогава, когато между тях не останат тайни, възможни за скриване.“ Затова, когато любовта на човека към Бога достигне своята пълнота, мистериите на тайните науки и неведомите неща вече не са скрити за него.

И тъй като пределното съвършенство на всеки човек е в това да превърне себе си в подобие на Истинния Всевишен, а съвършеното познание е една от неговите най-висши характеристики, то всяко невежество в човека е недостатък. Следователно колкото по-осъзнат е човек, толкова по-знатно и по-благородно е собственото му съществуване, защото невежеството винаги е долно и нисше.

Трети раздел – посветен на способността на човека да се наслаждава на наблюдаването на Бога и да изпитва обич към него

Специалистите по рационална теология-*калям* и основни източници на знанието в Исляма-*усул* считат, че не е правилно да се казва, че човек обича Бога. Те твърдят, че обичта означава симпатия на душата към сродните с нея, а Богът е

недостижимо високо над всякакво сродство с творенията. В действителност, казват те, обичта към Бога представлява подчинението към Него.

От друга страна хората, реализирани в божественото познание-*ехлю меа'рифа* утвърждават както обичта на човека към Бога-*мехаббе*, така и наслада му от Него-*лезze*.

Що се касае до утвърждаването на първото, те посочват, че физическото сродство няма значение, защото може човек да обича лице или образ, макар и между тях да липсва всякакво сродство. Така и обичта към Бога не е свързана с телесните сили на възприятие, а с божествената точка в човека, която е центърът на божествените мистерии. Там е настанена обичта към Бога и тя е свързана с интуитивния опит-*зеўк*, а не със сродството-*мужанесе*. Защото обичта е наслада, която дадена същност изпитва, когато усети и си представи присъствието на другата същност, която обича, а там сродството не важи.

Любовта-*'ишк* е обич, преминала своите предели, която продължава да съществува в присъствието на своя любим, докато копнежът-*шеўк* изчезва в неговото присъствие. Следователно всеки копнеещ по необходимост е постигнал нещо и не е постигнал друго от красотата на своя любим, защото ако беше постигнал цялата красота повече нямаше да копнее, а ако не беше постигнал нищо от крастата му, копнежът му поначало нямаше да се подбуди. Затова казваме, че всеки копнеещ е намерил и в същото време не е намерил. Следователно копнежът съдържа недостатък, защото предполага, че нещо от прелестта на любимия все още не е достигнато.

А що се касае до утвърждаването на второто, т.е. на насладата в Бога, те заявяват, че насладата е дума, обозначаваща постигнато съвършенство и съзнаване на факта, че то е постигнато. Защото ако дадено съвършенство е придобито, но този факт не е осъзнат, то това не предизвиква наслада. Например, когато зрението на очите е съвършено (здраво и функциониращо) и освен това се натъкне на съвършенството на финитe образи, то се наслаждава. Същото важи за насладата на слуха от финитe звуци, съответстващи на текущото настроение, за насладата на обонянието от фини ухания и за всички останали сетива. А разумната душа постига своето съвършенство чрез познаването на Истинния и дълбоките духовни реалности. Когато това знание достигне своето съвършенство, а после душата съзре върху себе божия отпечатък с цялото му величие и всичките му красоти и прелести, тогава постига наслада, нямаща равна на себе си сред всички сетивни наслади. Защото колкото по-голямо е съвършенството, толкова по-голяма е и насладата.

И тъй като възприятието на човешката душа е най-съвършеното, а Богът е най-прекрасният и велик обект на това възприятие, то наслада на човека у Бога е най-съвършената и най-пълната, която може да бъде постигната. Но импотентният нехае за насладата на половия контакт, макар и да чува от зрелите хора колко приятен е

той. Както един духовен учител е казал: „Който не е вкусил, не знае.“ или „Който не преживява, той не узнава.“ ﴿مَنْ لَمْ يَذُقْ لَمْ يَعْرِفْ﴾

А това е един пример, демонстриращ силата на любовта. Разказва се, че по времето на Жунейд, мир нему, група ислямски прависти-*фуқахā'*, между които се намирал и Ḡулям Ḫалил, оклеветили братята на очистването и постановили в присъдата си, че са богохулници и неверници. Те обосновали решението си чрез свидетели и документи. Жунейд нарочно не се намесил в процеса (макар и да имал възможност, защото бил едновременно от един и от ислямските прависти и от братята на очистването). Сред подсъдимите, призовани да изслушат присъдата, били повелителят на сърцата ебу-л-Ḫусейн ен-Нӯрӣ, Кеттāнӣ, Заḳḳāк и още много други велики мистици. Предава се от достоверни източници, че в самия момент, когато екзекуторът се канил да изпълни присъдата над първата жертва, ебу-л-Ḫусейн ен-Нӯрӣ изтичал да заеме нейното място. Щом го попитали за това, той отвърнал: „Предпочитам да преотстъпя наслада от последните мигове на моя живот на моите братя, вместо да я запазя за себе си.“ Когато тези думи били предадени на халифа, те били достатъчни за да заповяда освобождението на всички осъдени. Преди това Зу-н-Нӯн ел-Миṣрӣ също бе тормозен, но Богът го избави.

Заключителни бележки

Делимото не може да познае неделимото, в противен случай самото знание щеше да бъде делимо. А ако знанието беше делимо, то и обектът на познание (Богът-Единият) също щеше да бъде делим. Ḫусейн ибн Манṣӯр ел-Ḫаллāж е казал: „Мистикът не приема друг, нито е приет от друг (, защото друг за него не съществува). И той не се дели, нито се разчленява (, защото е единно цяло).“ ﴿اَلصُّوفِيُّ لَا يَقْبَلُ وَلَا يُقْبَلُ وَلَا يَتَجَزَّى وَلَا يَتَبَعَّضُ﴾ А в момента, когато бил разпънат на кръст, казал: „Достатъчно е за единия, че Единият е посветен само на него!“ ﴿حَسْبُ الْوَاحِدِ إِفْرَادُ الْوَاحِدِ لَهُ﴾

Онези, които желаят да разкъсат мрежата, изтъкана от стана на паяка, трябва да се освободят от деветнадесет стражи. Пет от тях са птици, които се виждат, другите пет са невидими птици. Другите двама са бързи земноходци с явно забележимо движение. А другите седем земноходци са толкова бавни, че тяхното движение едвам се забелязва. За човека е трудно да се избави от птиците, защото накъдето и да полети душата му те изпреварват полета ѝ и препятстват движението ѝ. А пък от тях невидимите птици са най-трудните за прогонване. А в центъра се намира остров, чиито обитатели са с много тънки крака. Накъдето и човек да тръгне те увиват краката си около шията му, за да възпрат движението му и да не му позволят да достигне Водата на живота. Чувал съм, че ако човек се покачи на Корабът на Ной и държи в ръката си Жезълът на Мойсей, то той ще се избави.

И слава на Бога, Дарителя на проблясъците на разума, Твореца на битието без край! И Богът ни е достатъчен и Той е Най-прекрасния покровител!

С това завършва съчинението „Вълшебният глас на Симурга“.